

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

Heeft de Filippijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum* (Adam & Reeve, 1850) zich in de Westerschelde gevestigd?

Bram Goetheer

Has the Manila clam *Ruditapes philippinarum* (Adam & Reeve, 1850) become established in the Westerschelde?

Summary. In 2008 the Manila clam *Ruditapes philippinarum* (Adam & Reeve, 1850) was introduced with seed of mussels or oysters in the semi-closed, brackish Oosterschelde estuary (province of Zeeland, the Netherlands). Encounters in 2011 and 2012 of doublets and single valves on De Kaloot, a beach of the Westerschelde near Borssele suggest the recent settlement of this species in that estuary which is open to the North Sea.

Inleiding

De Filippijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum* (Adam & Reeve, 1850) is sinds 2008 bekend uit de Oosterschelde (Titselaar, 2008). De soort is vrijwel zeker met mossel- of oesterzaad geïmporteerd in het Oosterscheldebekken en wordt daar vaak levend aangehouden. In deze bijdrage wil ik de aandacht vestigen op recente strandvondsten van de Filippijnse tapijtschelp op De Kaloot, een klein strand langs de Westerschelde in de gemeente Borssele.

Soortbeschrijving

De schelp van de Filippijnse tapijtschelp is ovaal-rechthoekig; de afmetingen zijn maximaal 75 x 35 mm. De top ligt ver uit het midden. De buitenzijde heeft sterke, vanuit de top stralende ribben en grove concentrische ribben, die samen een opvallende traliewerksculptuur vormen. De grondkleur is geelwit, geelbruin of bruin met daarop vaak een prachtig dessin van vlekken, vlammen of een uit v-vormen opgebouwd zigzagpatroon. Ook de binnenzijde van de schelp kan sterk gekleurd zijn (lila, donkerpaars of okergeel). Het slot is heterodont. Er is een stevige, uitwendige slotband. De mantelbocht binnenin is vrij wijd en reikt niet voorbij het midden; de onderkant van de mantellijn en mantelbocht vallen niet of nauwelijks samen (aangepast overgenomen uit anemoon.nl).

Vondsten op De Kaloot

Op 26 mei 2012 vond ik een vers uitzierend doublet van de Filippijnse tapijtschelp op De Kaloot (fig. 1). Op 9 maart 2012 had Jan Meulmeester voor de tweede maal in dat jaar een exemplaar van de Filippijnse tapijtschelp op De Kaloot gevonden, dit keer een doublet dat nog vleesresten bevatte. De schelp die hij eerder op 25 februari 2012 op De Kaloot vond bevatte geen vleesresten.

Bij navraag aan schelpenverzamelaars van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie bleek dat zij de Filippijnse tapijtschelp al vaker op De Kaloot hadden gevonden (data niet bekend). Bovendien had Lex Kattenwinkel mij al in 2011 de vondst van een exemplaar van de Filippijnse tapijtschelp van De Kaloot gemeld.

De Filippijnse tapijtschelp in de Westerschelde?

De vondsten van de Filippijnse tapijtschelp op De Kaloot suggereren dat deze soort zich inmiddels ook in de Westerschelde heeft gevestigd. De migratie van de Oosterschelde naar de Westerschelde kan via het Kanaal door Zuid-Beveland plaats hebben gevonden, al zijn de sluizen bij Hansweert daarin een hindernis. Als de Filippijnse tapijtschelp zich in de Westerschelde heeft gevestigd en daar floreert mogen binnen enkele jaren ook vond-

Fig. 1. Filippijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum* van De Kaloot, 26 mei 2012.
Foto: Bram Goetheer.

sten van deze soort verwacht worden op Neeltje Jans of het strand van Walcheren.

Gevolgen voor het milieu?

Er zijn mij geen publicaties bekend die erop wijzen dat de Filippijnse tapijtschelp een potentieel schadelijke exoot is. Uiteraard concurreert de soort met andere tweekleppigen om ruimte en voedsel, maar zolang deze soort geen andere verdringt lijkt de eventuele schade ten gevolge daarvan beperkt.

In april 2012 zijn er zo'n honderd transporten van mosselzaad vanuit de Oosterschelde naar de Waddenzee gegaan. Het is niet uitgesloten dat daarbij ook jonge exemplaren van de Filippijnse tapijtschelp zijn meegelift. Behalve op de stranden van de Westerschelde moeten we dus ook op de stranden van de Waddenzee naar de Filippijnse tapijtschelp gaan uitkijken.

Dankwoord

Mijn dank aan verzamelaars van WTKG, Jan Meulmeester en Lex Kattenwinkel voor hun gegevens en aan Gerard Majoor voor hulp bij het schrijven van deze bijdrage.

Bronnen

ANEMOON: www.anemoon.org/anemoon/soortinformatie/tweekleppigen/filippijnse-tapijtschelp/
TITSELAAR, F.F.L.M. (2008) *Tapes philippinarum* (Adams and Reeve, 1850) in de Oosterschelde. *Spirula* 365: 144-145.

Adres van de auteur:
Mooymanstraat 8
4441 BC Ovezande
pgoetheer@zeelandnet.nl